

En terecht.

Want men zou er verkeerde gevolgtrekkingen uit kunnen maken.

Het „vrije kerklied“ is evenals een berijming gebonden.

Gebonden aan Gods Woord.

Alleen bestaat er dit onderscheid, dat, terwijl een berijming een bepaald Schriftgedeelte op den voet volgt, het „vrije kerklied“ verschillende Schriftuitspraken samenvoegt en in lied brengt.

De Synode van 1914 had een voorstel om te onderzoeken of er principiële bezwaren tegen het „vrije kerklied“ bestonden, afgestemd.

De Synode van 1920 daarentegen maakte zoo maar dadelijk uit, dat er tegen het „vrije kerklied“ geen principiële bezwaren konden worden ingebracht. Slechts praktische bezwaren wogen.

Deze stap was voorzeker wel wat al te groot.

Vandaar, dat de Commissie er op aandrang eerst het principiële onderzoek in vollen omvang in te stellen.

We lezen ergens, dat de Synode, toen zij daarop inging, zich in principe vóór het „vrije kerklied“ verklaarde.

Dit is evenwel bedoeld noch gezegd.

Het tegendeel werd met nadruk van de zijde der Commissie betoogd.

Het debat kwam een oogenblik met zoo'n vloed opzetten, dat de bedding het niet meer bevatten kon en de uiterwaarden blank stonden.

Er werd een voorstel gedaan om deze kwestie van de tafel te nemen. Men meende op die wijze kalmevend op de kerken te kunnen werken en alle vrees voor scheuring te kunnen wegnemen.

Daartegen kwam vurig verzet. De oud-strijder voor de gezangen, Prof. Lindeboom, beet daarbij de spits af. In den gloed van zijn rede liet hij zich op zulk een wijze uit over hen, die met scheuring dreigden, dat het verschillende Synodeleden te ver ging. Later legde hij een verklaring af, waaruit bleek, dat hij, kwam het eenmaal tot invoering van gezangen, hij de bezwaarden zou vermanen, dat zij niet mochten scheuren.

Intusschen was het onderwerp van karakter veranderd.

In plaats van vóór of tegen principiële onderzoek, discussieerde men vóór of tegen de gezangen. Zoo geraakte men al verder van zijn doel.

Het debat werd geheel vertroebeld.

Het gelukte echter duidelijk te maken, dat het op die manier mis ging.

Wie kon er tegen principiële onderzoek eenig bezwaar maken?

Indien men zich daartegen verzette, zou het geschil juist scherper afmetingen gaan aannemen, zoo werd betoogd.

Ten laatste werd dan het voorstel om een principiële onderzoek in te stellen met zeer groote meerderheid aangenomen.

Nog was er een verzoek ingekomen van Ds H. C. van den Brink e.s. om hun missie in de Handelingen der Synode op te nemen.

In die missie ontwikkelen zij hun bezwaren tegen de besluiten der Leeuwarder Synode en inzonderheid tegen de rapporten, welke deze besluiten hebben uitgelokt in zake de kleine verzameling Nieuw-Testamentische Kerkliederen, door hen aangeboden aan de Generale Synode van Leeuwarden.

Deze bundel werd dus niet opnieuw aangeboden.

En tegen het afdrucken van het schrijven van Ds H. C. van den Brink e.s. bracht geen der Synodeleden iets in het midden.

Zoo eindigde dan de gezangenkwestie op deze Synode.

De tijd van afwachten is nu gekomen.

Men late de Deputaten thans rustig werken.

Men zorge er voor geen harstochten op te zwepen.

Zal deze kwestie opgelost worden op een wijze, die kerk van Christus waardig, dan moet men eerst een goed fundament leggen.

Dat krijgt men alleen door dit vraagstuk te toetsen aan het Woord onzes Gods.

Voor dezen keer laat ik het bij dezen ééne langen indruk.

HEPP.

Verbetering. Op bl. 378, 1e kolom staat: Deze volgden niet meer de orde van de Geloofsbelijdenis. Niet moet hier worden geschrapt. H.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De thetische en de antithetische (polemische) methode bij de prediking aan Mohammedanen.

I.

De prediking van het Evangelie aan de Mohammedanen heeft van den aanvang af gewandeld langs de antithetische lijn. De pioniers der Mohammedanen-Zending zochten hun kracht in apologeten en twistgesprekken. Reeds in hun eerste optreden stelden zij klaar en scherp de tegenstelling. Van het begin af kozen zij den strijdvorm. De prediking der waarheid was een aanval op de dwaling. Het zwaard der dialectiek moest in de harten een plaats veroveren of tenminste vrijmaken voor den Heiland. De methode was wel-

bewust polemis. De bolwerken van den valschen godsdienst aan te vallen, ze in harten strijd te slechten, en daarna een nieuw fundament te leggen, om daarop de Christelijke gedachtenwereld te bouwen, ziedaar het oude zendingsideaal. De scholastieke betoogtrant zou den waren godsdienst in de harten planten of er tenminste een plaats voor openmaken. De menselijke logica zou harten bekeeren, of ten minste die harten losmaken van den valschen godsdienst. Voor de eerste aanbidding van het Evangelie kozen zij den vorm van den aanval; indien er sprake van mag zijn, dat zij ook de thetische methode gebruikten, dan volgde die toch pas later.

Er was echter een machtige zendingsfactor, die hun arbeid steunde. Die factor mocht dan buiten hun zendingstheorie staan, hij stond toch midden in hun zendingspraktijk. Die factor was de liefde. Hun brandende liefde, hun bereidheid tot zelfopoffering, hun gewillige overgave tot den marteldood, hebben de harten van tegenstanders ontroerd en ontvankelijk gemaakt voor het strijdend woord. De zachte gloed van het vuur der liefde heeft getemperd den verterenden gloed van het vuur des woords. Volgens hun eigen theorie waren zij apologeten, hun liefde maakte hen in de praktijk tot getuigen. De liefde, de drang om één te worden, de wil tot één-zijn, hun liefde tot den dood toe, heeft de tegenstellingen van den strijd verzacht en harten gewonnen. Terwijl hun woord zich richtte tot het denkend verstand, richtte zich hun tot-offer-bereide liefde tot het gevoelend hart. In den weg van harten strijd hebben zij harten gezocht; wellicht hebben zij alleen in den weg der zoekende liefde harten gevonden.

De pioniers der Mohammedanen-Zending waren machtig in woorden door groote denkkraft en scherp vernuft. Echter waren ze machtiger door hun liefde. Klaarder dan door hun fijne begripsontledingen hebben ze Christus verkondigd door hun leven der liefde. Hun woord plaatste Christus in lijnrechte tegenstelling met het Mohammedaans bewustzijn, hun liefde bracht Christus dicht bij het menselijk hart. Hun methode was polemis, maar zij stonden zelve boven hun methode. De Christelijke levenspraktijk overwon voor een deel de verjering, bewerkte door de tegenstellingen, waartoe de methode hen verplichtte. Terwijl hun dialectiek Christus antithetisch stelde tegenover Mohammed, getuigde hun leven van de uitspraak van Lullus tot de Kerk van zijn tijd: „de verovering van het Heilige Land moet niet beproefd worden, tenzij in den weg, waarin Gij en Uw apostelen het gewonnen hebt, namelijk door liefde en gebeden en het uitstorten van tranen en bloed“.

Met diepen eerbied gedenken wij den heldenmoed der liefde van mannen als Franciscus van Assisi, Raymond Lullus, Xaverius, Henry Martijn, Pfander en French. En mocht hun methode niet door ons nagevolgd kunnen worden, dan zal toch hun liefde ons een bezielend voorbeeld zijn. Naar geen enkele methode zal de Mohammedanen-Zending slagen, als niet de liefde haar machtige drijfkracht is. De liefde, die den vader bewoog uit te gaan tot den eigengerechten zoon en hem te bidden (Lukas 15:28), zal iederen zendingsarbeider moeten leiden tot den zelfvoldanen Mohammedaan. Het geloof overwint de wereld, de liefde veroverd de harten.

De methode onzer geestelijke voortrekkers vindt haar verklaring in den tijd van hun optreden. Zij waren kinderen der kruistochten, en in het teken der kruistochten stond hun zendingswerk. Ondanks de tegenstelling was er verwantschap met de kruisvaarders. Zij waren geestelijke kruisvaarders. Niet door wapengeweld doch door verstandelijke overreding, niet door metalen wapenen doch door geestelijke wapenen moest de strijd worden gevoerd. Echter bleef de strijd. De strijd keerde zich tegen de geestelijke vestingen in plaats van tegen de stoffelijke, de strijd werd gevoerd met het woord in plaats van met het zwaard, maar de strijd bleef. Een strijd van geestelijken aard, met een geestelijk doel en met geestelijke middelen, maar evenzeer een strijd: aanval, neerwerping, verovering.

In de sterk-Mohammedaansche landen bleef de Zending tot op onzen tijd in het teken der kruistochten staan. Nog altoos is de polemische methode daar in eere. De prediking begint aanstonds met de vergelijking tusschen Christus en Mohammed, en bestrijdt Mohammed, opdat er in de harten plaats kome voor Christus. Verleden jaar hebben wij op Java praktisch-aanschouwelijk met dat karakter der Zending in Arabië en Egypte kennis gemaakt door een van haar grootmeesters, door onzen broeder Dr Zwemer. Zijn geestdrift heeft het vuur in onze harten doen opvlammen, en zijn bezielend woord heeft een nieuw tijdperk voor ons colportage-werk doen aanbreken. Voor ons onderwerp is echter alleen van belang, dat zijn persoonlijke zendingsarbeid onder Mohammedanen ons een proeve heeft gegeven van de methode in Arabië en Egypte: hij heeft getracht de harten van Mohammedanen te winnen door Christus en Mohammed te vergelijken en Mohammed te doen wijken voor Christus.

In „The International Review of Missions“ van April 1921 verzet Dr Sherwood Eddy zich tegen de polemische methode in landen als Egypte en het nabije Oosten. Hij formuleert de tegenstelling in de woorden polemis en irenisch. Deze termen schijnen niet gelukkig gekozen, daar zij meer de gezindheid dan de feitelijke methode bepalen. „Polemisch“ teekent de strijdlustigen als vijanden van de anderen. Het woord „irenisch“ wekt de gedachte, dat de tegenstelling tusschen Islam en Christendom minder scherp genomen behoort te worden, dat de strijd door een meer verzoenende houding moet worden vervangen. Ook het begrip „irenisch“ regelt een verhouding tusschen tegenstanders, en pleit dan voor verdraagzaamheid. Paulus was te Athene het tegenovergestelde van irenisch, toen zijn geest in hem ontstoken werd, ziende, dat de stad zoo zeer afgodisch was, en toch was zijn rede op den Areopagus volstrekt niet polemis. Dr Eddy pleit feitelijk niet voor een methode, die met recht „irenisch“ zou kunnen heeten, maar dan is het ook beter een anderen term te kiezen. De tegenstelling schijnt juist geformuleerd in: antithetische en thetische methode. De antithetische methode gaat uit van de tegenstelling, ze vergelijkt, stelt het verschil in het licht, bestrijdt de dwaling opdat er plaats kome voor de waarheid. De thetische methode werkt alleen positief, stelt het beleden geloof in het licht, predikt Christus en bemoeit zich niet met Mohammed.

Dr Eddy verhaalt, dat een groep zendingsarbeiders in Egypte over de rechte methode bemaadlaagde en tot de conclusie kwamen, dat het wenschelijk zou zijn alle polemische propaganda-lektuur in te trekken, alleen geschriften met positieve uiteenzettingen over den Christelijken godsdienst te verspreiden, op te wekken tot het onderzoeken van den Bijbel, Mohammed aan zijn lot over te laten, en in de prediking dezelfde lijn als in de literatuur te volgen.

De Zending op Java bewandelt over 't geheel den thetischen, niet den antithetischen weg. En de vraag, door het optreden van Dr Zwemer gesteld, is: zijn wij op den goeden weg?

Solo.

H. A. VAN ANDEL.

WIJSBEGEERTE.

In de school der wijsbegeerte.

Kort Begrip.

Om het overzien en vasthouden van de voorgaande artikelen te vergemakkelijken, geef ik eerst weer een „kort begrip“ van het behandelde.

Art. I tot XVII heb ik vroeger reeds gereviseerd (zie het No van 16 Maart j.l.), dus is nu de rest aan de beurt.

In de Middeleeuwen heeft de „beschermende“ moederkerk de filosofie bijna dood-beschermde, omdat zij weigerde haar de wettige plaats te geven.

Het humanisme gebruikte de opgepoetste Griekse wijsbegeerte als wapen tegen de kerk.

Luther stond zoo goed als geheel negatief tegenover de wijsbegeerte, en Calvijn bepaalde zich tot het stipuleren van het beginsel. — Art. XIX.

Het nageslacht van Calvijn verzuinde dit beginsel uit te werken en toe te passen. Wel vinden wij bij mannen als Ursinus, Hyperius, Voetius, hier en daar curieuse uitspraken over de filosofie, maar deze „treffelijke gezegden“ raken meestentijds alleen het edele gereformeerde beginsel van het verband tusschen natuur en genade, algemeene en bijzondere openbaring.

In het begrip en de (encyclopaedische) taak van de wijsbegeerte zelve hadden deze groote geestes-tonen van Calvijn nog niet het rechte inzicht. De z.g. „vrije“ wetenschappen lagen trouwens nog in haar windselen. — Art. XX.

De uitspruiting van deze wetenschappen begon, helaas, niet op de „erve“ der ontwaakte Protestanten.

Krachtens zijn geboortecite had het Protestantisme de roeping de, in de eeuw der Reformatie opspringende, wetenschappen in de goede bedding te leiden, en nog meer ze zelfstandig en wijsgeerig te ontwikkelen, maar men liet dezen „goddelijken“ arbeid over aan vorschers als Giordano Bruno en dweepers als Jacob Böhme.

Door zijn traagheid werd het „christendom“ dus zelf mede de oorzaak der later opkomende antithese tusschen wetenschap (speciaal wijsbegeerte) en geloof. — Art. XXI.

De man, die de wijsbegeerte vrijmaakte van het juk der kerk, was Descartes. Gelijk Luther brak met de autoriteit der kerk op het gebied des geloofs, maakte Descartes zich los van „traditie en successie“ op het terrein van de wijsbegeerte.

Met een zekeren heldenmoed, die aan het heroïsme der hervormers herinnert, gaf hij alle steunsels prijs, waarop de „rede“ haar filosofie tot dusver had opgebouwd, en aanvaardde den twijfel als beginsel en weg om te komen tot het „ideaal der klaarheid“. — Art. XXII.

De reformatische betekenis van Descartes bestaat dus enerzijds daarin, dat hij het „naieve realisme“ verstoort (dit is zijn negatieve verdienste), en anderzijds, dat hij een geniale poging wagt,

de wijsbegeerte onmiddellijk te ontmaskeren. In dit lijk bewijs oorspronkelijks voorts ook lijkheden, denken en

Door dit wereldbeschouwing het modernisme en m

Op h wij (evenal een zekere standig na de school. Deze versel in beginsel maar in m als middel denken, l XXXI.

In S begeerte als sel. Bij Spi volge“ van zijn denken naar de me stantioleer hij dit der mystiek ve in allen ve merd in h

Toch naieve real aan een „houdv op het verstar rakter.

De wijsgeer Manuel Ka Hij is de leer (Erken ties (dus n de rede, a De kernl van het k tot dusver als vrucht, maar van geling van van eigen.

Om deze Copernicus

De d

Onze ke de ervaring door de d

Deze der pure denke een buiten op-zichzelf.

De denky uitmaken

Het aam geschapen

te en tijd dan als v

Het pure grippen, d

Deze b

XXVII.

Door

Kant tot beschouwv

In zijn k

zaam is o

Kant mee

lijken wil

stand on

schen imp

vóór wat b

begeerte d

zedeleer

Eit d

Kant af d

de zedelij

sterfelijke

Deze eth

Zonder eer

tendom, op

door haar

dige en by

schapen ze

Ook voo

Zijn ken

heid, dat

punt, is v